

Ordlista

Hämtad från Örebro Rättighetscenter i januari 2019 (<http://rattighetscenter.se>)

Afrofobi

Afrofobi innebär negativa attityder, irrationell rädsla, hat och/eller diskriminering mot mörkhyade afrikaner i synnerhet men även mot mörkhyade generellt.

Antisemitism

Antisemitism innebär negativa attityder, irrationell rädsla, hat och/eller diskriminering mot judendom och judar eller personer/grupper som antas vara judar.

Antiziganism

Antiziganism innebär negativa attityder, irrationell rädsla, hat och/eller diskriminering mot romer och resande.

Asexuell

Samlingsbegrepp för personer som inte har, eller i stort sätt inte har, något sexuellt behov eller lust.

Binär könsuppdelning

En begränsande uppdelning av kön som enbart delar in människans kön i två kategorier; man och kvinna.

Bisexuell

Förmågan att vara och/eller kunna bli sexuellt och romantiskt attraherad av mer än ett kön.

Bristande tillgänglighet

En form av diskriminering. Den innebär att en person med funktionsnedsättning blir orättvist behandlad genom att en verksamhet inte gjort vad den ska för att personen ska hamna i en jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättningen.

Cis-person

En person som identifierar sig och uttrycker sig enligt de sociala förväntningarna av personens biologiska och juridiska kön, förutsatt att det biologiska könet går att fastställa till antingen man eller kvinna. Cis-person är motsatsen till transperson.

Cissexism

Nedvärdering och förtryck av transpersoner där deras könsidentitet inte anses vara lika riktig som cis-personers könsidentitet

Demisexuell

Att vara demisexuell innebär att en person känner sig sexuellt attraherad till personer som en känner väl och har ett känslomässigt band till. Kan ingå under samlingsbegreppet asexuell.

Diskriminering

Om en som enskild individ behandlas sämre än någon annan individ i en jämförbar situation och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Etnisk tillhörighet

Definition enligt diskrimineringslagen: nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Funkofobi

Funkofobi innebär negativa attityder, irrationell rädsla, hat och/eller diskriminering mot personer med funktionsnedsättning/-ar.

Funktionshinder

Hinder som människor stöter på i vardagen på grund av otillgänglighet i samhället. Ett funktionshinder är något som skapas i en miljö i förhållande till en person med normbrytande funktionsvariation. Det är alltså inte en egenskap hos en människa.

Funktionalitet

Synonymt med funktionsvariation. Alla människor har olika funktionalitet och funktionsvariation.

Funktionsnedsättning

Definition enligt diskrimineringslagen: varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Genus

Vårt sociala kön. Det vill säga hur vi själva uttrycker kön och vad vår omgivning läser in av detta. Genus är således den sociala konstruktionen av kön och har inget med biologiskt kön att göra.

HBTQIA

Det finns olika definitioner av vad förkortningen HBTQIA står för. Vi använder den som förkortning av homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera, intersex-personer och asexuella.

Hen/den

Könsneutrala pronomen som kan användas om personer som varken identifierar sig som kvinnor eller män, utan exempelvis är intergender, genderqueer, ickebinär. Hen och den används även vid tillfällen då en persons könstillhörighet är okänd.

Heteronormen

Samhälleliga förväntningar på att alla personer är heterosexuella. Med andra ord ett samhälle där kvinnor förväntas önska/ha sexuella och romantiska relationer med män och tvärt om. I en heteronormativ kontext är således personer av annan sexuell läggning (exempelvis asexuella, bisexuella och homosexuella personer) normbrytare.

Heterosexuell

Person som enbart blir sexuellt/romantiskt attraherad av person av motsatt kön.

Homofobi

Homofobi innebär negativa attityder, irrationell rädsla, hat och/eller diskriminering mot homosexualitet och homosexuella eller personer som antas vara homosexuella.

Homosexuell

Person som enbart blir sexuellt/romantiskt attraherad av person av samma kön.

Icke-binär

Person vars könsidentitet är bortom eller mellan könsuppdelningen man-kvinna.

Indirekt diskriminering

När en regel som gäller ”lika för alla” leder till negativa följder för personer med koppling till en viss diskrimineringsgrund.

Intergender

Person vars könsidentitet är mellan eller bortom den binära könsuppdelningen. Det kan vara en person som identifierar sig som både man och kvinna, någon som identifierar sig som mellan eller bortom kategorierna eller som inte identifierar sig med något kön.

Intersektionalitet

Hur olika maktordningar i samhället eller i en specifik kontext sammankopplas och ibland förstärker varandra. Exempelvis hur etnisk diskriminering kan samverka och förstärkas av könsdiskriminering.

Intersex

Person som utifrån inre och yttre könsorgan, kromosomer och hormoner inte går att kategorisera som man eller kvinna.

Islamofobi

Islamofobi innebär negativa attityder, irrationell rädsla, hat och/eller diskriminering mot islam och muslimer eller personer/grupper som antas vara muslimer.

Kristofobi

Kristofobi innebär negativa attityder, irrationell rädsla, hat och/eller diskriminering mot personer/grupper som är eller antas vara kristna.

Kvotering

Kvotering betyder att en del av platserna på exempelvis en arbetsplats är åsidosatt för en särskild grupp. Det kan handla om ett visst kön, etnicitet eller funktionsnedsättning. I Sverige är det olagligt med kvotering.

Kön

Definition enligt diskrimineringslagen: att någon är kvinna eller man

Vi brukar dela in kön i fyra delar:

- **biologiskt kön** – kön definierat utifrån inre och yttre könsorgan, kromosomer och hormoner.
- **socialt kön** – så vi uttrycker kön och uppfattas av omgivningen baserat på sociala konventioner om kön.
- **mentalt kön** – den könsidentitet vi själva identifierar oss utifrån.
- **juridiskt kön** – det kön som registreras bland annat i folkbokföringen. I Sverige har vi två juridiska kön; man och kvinna. Juridiskt kön fastställs utifrån det biologiska könet vid födsel men kan vid ett senare tillfälle korrigeras.

Könsidentitet/könsuttryck

Definition enligt lagen: att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Vi väljer att använda begreppet könsidentitet istället för könsöverskridande identitet som används i lagen.

Könskorrigering

Behandling för att korrigera en persons biologiska kön. Kan vara medicinsk och/eller kirurgisk.

Mobbning

Mobbning är en form av kränkande behandling eller särbehandling och används ofta som definition av kränkningar i skolan, arbetslivet eller vardagen. Mobbing kan till exempel innebära upprepade ord eller handling som kränker en annan persons värdighet.

Nongender

Är en del under paraplybegreppet intergender. En person som identifierar sig som nongender identifierar sig ofta inte med något kön alls.

Normer

Sociala rättesnören, oskrivna lagar och ideal som kan vara till hjälp för hur vi bör agera vid olika sociala interaktioner men som samtidigt även kan begränsa en individs rätt att uttrycka sin identitet och åsikt.

Normfungerande

En person utan funktionsnedsättning.

Normkritik

Normkritik innebär att flytta fokus från en individ som avviker från normen i något avseende, till de maktstrukturer och normer som medför att individen ses som avvikande.

Pansexuell

Sexuell läggning där kön står underordnad den sexuella/romantiska attraktionen. Med andra ord någon som har förmåga att bli sexuellt/romantisk attraherad av alla.

Positiv särbehandling

Positiv särbehandling innebär att om det finns flera kandidater med jämbördiga meriter vid rekrytering av en tjänst får arbetsgivaren välja personen med underrepresenterat kön. I Sverige är positiv särbehandling lagligt när det kommer till kön.

Queer

Då det finns flera olika betydelser av begreppet väljer vi att citera RFSL: *”Ett brett begrepp som kan betyda flera olika saker men i grunden är ett ifrågasättande av heteronormen. Många ser sin könsidentitet och/eller sin sexualitet som queer. Queer kan innebära en önskan att inkludera alla kön och sexualiteter eller att inte behöva identifiera/definiera sig.”*

Rasifiering

Rasifiering är processen av sociala konstruktioner som tilldelas en person baserat på stereotyper och fördomar kopplat till henoms utseende och bakgrund. Med andra ord är ”ras” inget någon människa automatiskt tillhör utan något som tillskrivs en grupp utifrån stereotyper och fördomar.

Rasism

Rasism innebär negativa attityder, irrationell rädsla, hat och/eller diskriminering mot personer baserat på fördomar om att människan är uppdelad i olika raser.

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringsgrund som omfattar olika religioner och åskådningar men inte filosofiska eller politiska åsikter.

Repressalier

Innebär att en person straffas för att hen har påtalat eller anmält diskriminering. Det kan till exempel vara så att en person blir uppsagd från sitt arbete eller blir omplacerad på grund av att hen har sagt till sin chef att diskriminering sker på arbetsplatsen. Repressalier är förbjudna enligt diskrimineringslagen.

Sexism

Förtryck och nedvärdering med grund i en persons fysiska kön, könsidentitet, könsuttryck eller könstillhörighet.

Sexuella trakasserier

Ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Det kan till exempel vara kommentarer, tafsande eller ovälkomna komplimanger.

Sexuell läggning

Definition enligt diskrimineringslagen: homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Tolerans

Att tolerera någon innebär att någon med makt bestämmer vem som ska tolereras och har därmed även makten att bestämma vem som inte ska tolereras. Den som tolereras får därmed inkluderas på någon annans villkor.

Trakasserier

Ett uppträdande som kränker någons värdighet och är kopplat till kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Transfobi

Transfobi innebär negativa attityder, irrationell rädsla, hat och/eller diskriminering mot transpersoner med andra ord personer som bryter traditionella könsnormer.

Transperson

Ett paraplybegrepp på personer som inte följer normerna för könsidentitet/-er eller könsuttryck. Exempel på transpersoner är transvestiter, transexuella, intergender m.fl. Motsats till cis-person.

Transsexuell

När det kön en tilldelas vid födseln inte överensstämmer med det kön en identifierar sig med. En del har en önskan att korrigera sitt kön med hjälp av hormoner och kirurgi.

Transvestit

Person som uttrycker kön enligt de sociala förväntningarna på motsatt kön.

Vithetsnorm

Samhälleliga normer som innebär att det ses som positivt, eftersträvänsvärt och normalt att vara vit. I en vithetsnormativ kontext är således personer av annan hudfärg eller annan/andra etnicitet/-er normbrytare.

Ålder

Definition enligt diskrimineringslagen: uppnådd levnadslängd.

Ålderism

Ålderism innebär negativa attityder, fördomar och/eller diskriminering mot personer baserat på ålder.

